

Het Kustersluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 16
2022

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210
Redactieleden: Koos Nieuwenhuizen, Piet Pruijssers, Dieter Verbeek, Rien Visser, Netty Waarts

no. 1
februari

Van de redactie

Het is winter. Je zult het niet zo snel merken aan de temperatuur, want die is nog maar een paar keer onder nul geweest. Het is te merken aan de stilte. Wandelaars en natuurliefhebbers merken die stilte als ze in de bossen of over de hei lopen. In de natuur staat voorlopig alles stil.

In onze vereniging lijkt het ook wel winter, bijna alles ligt stil. De redenen zijn bij iedereen bekend. Dus in dit Kustersluik vindt u geen verslagen van allerlei activiteiten, want die zijn er bijna niet geweest. U vindt wel een verslag van de stille werkers in 'Ons Heem', waar de nieuwe aanwinsten verwerkt worden. Interessant om te lezen hoe iedereen toch weer de heemkundevereniging vindt om zijn 'waardevolle', oude spulletjes kwijt te raken om daarmee onze vereniging blij te maken.

De redactie vraagt dringend om met aandacht de noodkreet van de voorzitter van onze vereniging hieronder te lezen. Hoe is het mogelijk dat er geen bestuursleden te vinden zijn. Het lijkt er haast op dat onze vereniging te vergelijken is met een ingewikkeld land dat bestuurd moet worden.

Veel leesplezier, en de redactie werkt rustig voort.

Rien Visser

Van de bestuurstafel

Helaas zorgde de lockdown ervoor dat de activiteiten van onze vereniging, gepland in december en januari jl., moesten worden geannuleerd. De lezing van Ad Rooms 'over de jaren tachtig', die was gepland op maandag 31 januari, is nu al voor de 3de keer niet doorgegaan. En helaas moest ook 'Ons Heem' weer gesloten blijven. Wij blijven hopen dat de situatie zodanig wordt dat we weer activiteiten kunnen ontplooien, waarbij we elkaar weer lieflijk kunnen ontmoeten.

Wij mogen ons gelukkig prijzen dat er door de inspanning van redactie en leden onlangs weer een prachtige editie van een Bruggeske uitkwam. De Sprang-Capelse muziekverenigingen werden hierin uitvoerig beschreven, en de mooie foto's, in kleur nog wel, maakten het tot een schitterend boek.

Onze vereniging blijft gelukkig ook groeien in aantal leden. Per 1 januari 2022 hadden wij bijna 600 leden. Helaas heeft een zeer betrokken lid zijn lidmaatschap beëindigd. De heer Ad Wagemakers, onze 'natuurman' en schrijver van het prachtige boek 'Bewaar het land' gaat, vanwege verhuizing naar Zeeland, Sprang-Capelle verlaten. Hij heeft ons o.a. zijn mooie collectie overzichtskaarten overhandigd. Als onderzoeker en natuurgids kent Ad het gebied de Westelijke Langstraat als geen ander. Wij wensen Ad en zijn vrouw alle goeds toe in hun nieuwe omgeving.

Een punt van zorg blijft het invullen van de bestuursvacatures. Wij hebben u hierover al enkele keren geïnformeerd. Vele personen zijn rechtstreeks benaderd maar helaas zonder resultaat. In april a.s. bij de jaarlijkse algemene ledenvergadering beëindigt ook de secretaris, na negen jaren actief te zijn

geweest, zijn bestuurswerkzaamheden. Leeftijd en gezondheid brengen hem tot dit besluit. En het is goed voor een vereniging dat er doorstroming komt in het bestuur. Maar, met uiteindelijk nog twee bestuursleden in een zeer actieve vereniging met 600 leden, moet er toch iets gebeuren. Ideeën en kandidaten zijn van harte welkom.

Wij hopen u dinsdag 8 maart a.s. te begroeten bij de lezing van Paul Spapens over 'Smokkelen in Brabant, een spannend avontuur'.

Piet Pruijssers

Verslag van de vrijwilligersavond op 4 november 2021

Op donderdag 4 november was er weer een vrijwilligersavond georganiseerd. Hiermee wil het bestuur onze vrijwilligers bedanken voor hun inspanningen van het afgelopen jaar. Ook in deze coronaperiode gaat veel vrijwilligerswerk namelijk gewoon door.

Rond 18.00 uur werd iedereen verwacht in het buurthuis in Capelle. En jawel, de beheerster liet ons binnen nadat onze QR-code door haar was gecheckt. Gelukkig was iedereen 'gevaccineerd, genezen of getest'. Er was een goede belangstelling, want er waren zo'n dertig personen aanwezig.

In het welkomstwoord dankte de voorzitter iedereen voor de inspanningen in de afgelopen periode. Want er werden Bruggeskes, Kosterluiken en het boek 'Zoveel Verhalen' samengesteld en rondgebracht. Er werden werkzaamheden uitgevoerd in en rond 'Ons Heem'. De programmacommissie had ondanks de pandemie weer een jaarprogramma samengesteld, de website en Facebookpagina werden onderhouden, de collectie aan objecten en documenten werd uitgezocht en vastgelegd, en ook bij de expositie '40-'45 waren onze leden betrokken. Maar liefst 56 weken verscheen een verhaal in Weekblad Waalwijk onder de titel 'Heemkundevereniging Sprang-Capelle vertelt'. De bestuursleden deden hun werkzaamheden, etc., etc. Daarom terecht een moment om allen hiervoor te bedanken.

Voor velen is dit ook een mooie gelegenheid om met elkaar kennis te maken. De vragen 'wie ben jij en wat doe jij?' werden dan ook regelmatig gesteld.

Na het stampottenbuffet werd een bijzondere woordpuzzel, samengesteld door onze penningmeester, rondgedeeld en in groepjes, al of niet spiekend bij de overburen, opgelost. Hilariteit alom, en (gemaakt) fanatisme kan sommigen niet ontzegd worden. En er werd ook weer een historische film vertoond. Ditmaal een tv-uitzending uit 1986 met de deelname van Sprang-Capelle aan de NCRV-Zeskamp.

Burgemeester Buijnink had het over 'slim en sterk' en het betere werk. De prestaties lieten soms wat anders zien. Vuurballen die men uit de handen liet vallen, een bootje dat omsloeg en zorgde voor een nat pak, ruimtevaarders die niet in de capsule kwamen, maar ook zag men dat twee van de zes spellen glansrijk werden gewonnen. De professoren Marga Uijl en Jacques Broeders staken in de theorieronde met hun 'nieuws-kennis' letterlijk met kop en schouders boven de tegenstanders uit, en niet te vergeten de stralende 'zonnekoning', Arno van der Schans, die het met zijn dienaren presteerde om verticaal op een zitzak zo'n drie meter boven het water te blijven hangen, terwijl de andere ploegen één voor één in de waterbak plonsden. Uiteindelijk mocht de non-playing captain de beker voor de 3de prijs in ontvangst nemen. Wat was het lang geleden alweer; voor velen bleek deze uitzending onbekend te zijn. En ook die captain is wel wat jaartjes ouder geworden. En oh ja, er gingen maar liefst zes bussen met in totaal 300 supporters mee naar de hal in Eindhoven. Voor hen een onvergetelijk avondje. Deze film, en ook andere oude films, zijn overigens te zien in de presentatiehoek in 'Ons Heem'. Rond negen uur was de vrijwilligersavond weer voorbij. Met dank aan de organisatoren!

Piet Pruijssers

Gevolgen coronacrisis, ook voor onze toekomstige activiteiten

Onze maatschappij wordt nog steeds geplaagd door corona, in allerlei varianten. Nu legt de omikron-variant het culturele leven nagenoeg stil. Als lid van onze heemkundevereniging hebt u dat gemerkt door het afzeggen van de lezing op 31 januari. Maar die lezing blijft in het vat zitten.

Op 8 maart staat de volgende lezing geprogrammeerd. Wij gaan ervan uit dat die lezing wel door kan gaan. U wordt daarover op tijd geïnformeerd.

In gesprek met

Ruim acht jaar geleden hing Piet van Ferneij 'zijn pen aan de wilgen'. In Het Kustersluik 7.3 stond zijn laatste 'In gesprek met'. Dat was met Dick Kraal. Hij had in totaal 18 interviews afgenomen en daar een aardig en informatief verhaal van gemaakt. Allemaal met het idee om onze leden wat beter te leren kennen. In negen jaren geen 'In gesprek met'. Dat werd toch wel als een gemis ervaren. De redactie van Het Kustersluik is op zoek gegaan naar een nieuwe interviewer en verhalen- schrijver. Wat zijn we blij dat we iemand gevonden hebben: Marry Molenaar. Dus dat wordt een interviewster en verhalenschrijfster. Wat is het altijd weer een geweldige ervaring als je iemand vindt die een steentje bij wil dragen aan onze heemkundevereniging. En Marry is gelijk aan de slag gegaan. Hieronder vindt u het eerste resultaat: een gesprek met heemkunde-icoon Teun Vos.

In gesprek met Teun Vos

Teun en Corrie wonen nog niet zo lang in de Goudvink, waar ik met pen en papier op afga. In hun gezellig appartement was het flink wennen. Van een vrijstaand huis naar een huis met mensen naast je, onder je, tegenover je. En veel minder ruimte. En als je veel bewaart en spaart, een brede belangstelling hebt, moet je soms keuzes maken. Maar de gezondheid van Corrie is niet altijd even goed en dan is kleiner wonen wel fijn, als je veel alleen moet doen.

Teun is geboren en getogen in Sprang (Kerkstraat) en is er nooit weggegaan. Hij begon de reis zo'n 85 jaar geleden. Zijn ouders hadden een boerderij en kolenhandel; een druk bestaan en het gezin had zes kinderen, van wie Teun de jongste was.

De broers hebben de boerderij en de kolenhandel overgenomen, en Teun is timmerman geworden. Leuke anekdote is: waar hij eerst samen met z'n vader koeien zat te melken, heeft hij later z'n huis gebouwd. Corrie heeft hij in 's Gravenmoer gevonden en samen zijn ze in de Oudestraat gaan wonen. Zeer betrokken bij de kerk, het jeugdwerk en later als kerkrentmeester, wat hij heel lang gedaan heeft.

Misschien was dat mede aanleiding om zich in de kerkgeschiedenis te verdiepen en het verleden te bestuderen, wat veel interessante gegevens heeft opgeleverd. Zijn liefde voor de Sprangse kerk en zijn interesse voor kerken en monumenten hebben hem ook in verschillende commissies gebracht als archivaris en in de monumentencommissie. Eerst alleen voor Sprang-Capelle; na de samenvoeging met Waalwijk ook voor Waspik en Waalwijk. Daar zijn ook een aantal fietsroutes uit voortgekomen.

Waarschijnlijk hebben ook al velen van u een rondleiding door de kerk in Sprang meegemaakt en genoten van de uitleg over alles wat er te zien is: de secco's, de grote brand, de restauraties. Samen met vijf leden van de commissie '400 jaar hervormd Sprang' heeft hij een boek gepresenteerd over de geschiedenis van de kerk. Maar het belangrijkste is dat het 'een Godshuis is waar we de Heer mogen dienen'.

Op 21 februari 1984 was er een bijeenkomst in Zidewinde om te komen tot het oprichten van een heemkundevereniging. Daar was Teun ook bij aanwezig en vanaf het begin lid. Er was ook weleens een lezing in Het Gareel, en dat was dicht bij huis. Maar de vereniging bleef groeien en had dus meer ruimte nodig. Vele stukken gereedschap hebben de weg gevonden naar de zolder van 'Ons Heem'. Een bestuursfunctie heeft er nooit ingezet, hij had al genoeg aan z'n kerk. Als de heemkundevereniging op stap ging was hij erbij, samen met Corrie. Eerst met auto's, daarna met een bus, genoten ze van kerken, kastelen en oude stadjes.

Vrijwilligerswerk begon 32 jaar geleden met koffie schenken in Achter de Hoven en is nooit meer gestopt. Nu gaat Teun voorlezen bij dementerende mensen in Elzenhoven of een verhaal vertellen met een schoolplaat als zichtbaar voorbeeld. Films draaien en helpen bij kerkdiensten. Daarvoor is hij al

door de koning bedankt met een lintje, lid in de Orde van Oranje Nassau en later opgewaardeerd tot ridder. Nu doet hij het wat kalmer aan omdat hij voor z'n vrouw mag zorgen. Ik neem afscheid van Teun en Corrie, dank je wel, hopelijk mogen jullie nog een poosje met veel plezier in de Goudvink wonen.

Marry Molenaar-Bongaards

In Memoriam

De afgelopen periode ontvingen wij bericht van het overlijden van twee leden: mevrouw H.D. Konings-Rosenbrand, Heistraat 262, Sprang-Capelle en de heer E.H. Rijkers, Hoofdland 451, Zwijndrecht.

Nieuwe aanwinsten

Mevrouw J. van der Schans had een bundel krantenknipsels die haar man Henk, fietsenmaker in de Heistraat, in de loop van de jaren heeft verzameld. Ze heeft die aan de voorzitter overhandigd, en wat we kunnen gebruiken zullen we bewaren, en wat niet, mogen we wegdoen.

Van Koos Nieuwenhuizen kregen we zo'n 100 gedigitaliseerde foto's, zelf gemaakt in het verleden of verzameld. Daaronder een groot aantal zeldzame beelden. We hebben onze collectie hiermee weer verder aangevuld.

Mochten er lezers zijn die nu denken dat ze ook nog oude foto's hebben van hun huis, boerderij, een dorpsbeeld, enz., dan verzamelen of scannen we die graag. Die beelden zouden dan weer mooi van pas kunnen komen in toekomstige publicaties.

Onze voorzitter mocht van Koos de Jong een stapel met 152 foto's ontvangen. Het betreft voor een groot deel reproducties van bekende dorpsgezichten waarvan wijzelf alleen maar digitale beelden hebben. Later heb ik met Koos nog de voor mij onbekende plekken doorgenomen.

Een aantal heeft geen betrekking op ons dorp. Van 43 stuks foto's die niet bij onze vereniging bekend waren, hebben we de locatie gevonden. Van drie stuks is dat nog niet gelukt. Al met al een hééle mooie 'buit'.

Tijdens dat uitzoeken heeft Koos me drie grote fotoboeken laten zien met beeldmateriaal uit ons dorp. Daarbij een fotoboek met schitterende straatbeelden dat hij samen met Hans Molegraaf in het voorjaar van 1977 heeft gemaakt. Die beelden mogen we allemaal scannen en aan onze collectie toevoegen en gebruiken voor publicaties.

Na de grote schenking van Ad Wagemakers, de natuurman, heeft hij zijn omvangrijke archief verder doorgespit. Zo heeft hij ons nog een fotoboek met oude afbeeldingen van ons dorp, oude Bruggeskes, boekjes uit verschillende jaren met beeldmateriaal van de plaatselijke Nationale Boomfeestdag, drie onderzoeksrapporten over 'Den Dulver', een set van de welbekende miniatuurpentekeningen, statuten en huishoudelijk reglement van de Agrarisch Natuur Vereniging 'Slagenland', een omslag 'Herinneringen aan TéWé', met daarin documentatie en rapporten van de handelskweker die een tuinderij aan de Wendelnesseweg-Oost 22 had.

Op maandag 10 januari vonden we in onze brievenbus een boekje 'Sprang-Capelle in oude ansichten'. Voorin gemerkt met een naam waarvan we niet weten of dit ook de schenker is.

We zijn heel blij met al deze aanwinsten en bedanken de schenkers (m/v) weer van harte.

Jan Korpershoek

Na de Tweede Wereldoorlog lag Brabant in puin. Veel werd gerepareerd of herbouwd. Er kwam ook een hele eigen stijl op, de stijl van de wederopbouw.

Zie de prachtige collectie op <https://www.brabantsergoed.nl> (zoeken op wederopbouw).

U krijgt toegang via de button 'Ontdek de collectie'.

Zomaar een voorbeeld: U kunt kiezen uit vele onderwerpen bijvoorbeeld 'Stations van de wederopbouw'.

Vele stations in de grote steden hebben het oorlogsgeweld van de Tweede Wereldoorlog niet overleefd. Dit heeft echter wel de weg vrijgemaakt voor stations die meer aansloten bij de moderne tijd. Hierbij

kunt u nog eens genieten van het mooie stationsgebouw in 's-Hertogenbosch. Helaas in 1998 afgebroken.

In 1952 werd het bij de bevrijding verwoeste spoorwegstation van 's-Hertogenbosch door nieuwbouw vervangen. Sybold van Ravensteyn (1889-1983) ontwierp een wat braaf gebouw in de stijl van de Delftse School. Dit gebouw heeft de herinnering aan het ravissante neorenaissance complex van Eduard Cuypers (1859-1927) nooit kunnen wegnemen. Inmiddels is het zelf ook alweer gesloopt.

Zoekplaatje

Zoekplaatje, een nieuwe rubriek in Het Kustersluik.

Sinds de intrek in het nieuwe verenigingsgebouw zijn we foto's, negatieven en dia's aan het inventariseren. Afbeeldingen uit onze eigen collectie van aanwezige foto's, Ansichtkaarten en tekeningen zijn opnieuw gescand in hoge resolutie. Daarnaast zijn er foto's gescand uit de wat oudere Bruggeskes waarvan wij helaas geen afdruk hebben. Dat zijn vaak foto's die schrijvers uit eigen archief of van een ander hebben gebruikt.

Verder zijn er afbeeldingen opgezocht in digitale archiefbronnen en daarvan zijn schermafdrucken gemaakt. Al met al bevat het datasysteem van de vereniging nu ruim 6.000 afbeeldingen van ons dorp en haar bewoners.

Het grootste deel betreft afbeeldingen van gebouwen waarvan het tegenwoordige adres is opgezocht. Bij een straatbeeld dus (bijna) alle adressen die zichtbaar zijn. Dat is best wel een monsterklus geweest.

Foto's van personen die b.v. in oudere Bruggeskes gepubliceerd zijn, moeten nog worden gescand. Dat neemt niet weg dat er toch al een behoorlijk aantal afbeeldingen van personen beschikbaar is. Van sommige personen hebben we het hele privéarchief gekregen. Uw begrijpt dat we die niet allemaal hebben ontsloten. Maar ook omdat we vaak niet weten wie erop staat.

Dat is iets om over na te denken: Zorg dat uw privéfoto's voorzien zijn van een locatieaanduiding en volledig naam van de persoon of personen! En: 'Opa' kan elke man in de familie zijn.

Alle afbeeldingen zijn geprint op een A4'tje waarop het beeld, de basisgegevens en de omschrijving staan. Die bladen zijn opgeborgen in ordners die in een archiefkast zijn ondergebracht (zie foto). In totaal 58 ordners tot nu toe.

Bij het beschrijven van al deze afbeeldingen kwamen we heel wat 'zoekplaatjes' tegen waar we een groot vraagteken bij moeten zetten, omdat we de locatie, gebeurtenis of persoon niet kunnen duiden. Vanaf nu zetten we een of meer plaatjes in Het Kosterluik om een reactie bij de leden te ontlokken. Laten we dus meteen met de eerste zoekplaatjes beginnen. Eén met onbekende personen en één met een onbekende locatie.

Een grote groep mensen is vereeuwigd ter gelegenheid van, hoogstwaarschijnlijk, een bruiloft. Het stel in het midden draagt een corsage en staat met de handen innig ineen. De foto is genomen in de rechterzijtuin van een huis met wolfskap en een in- en uitzwenkend geveleind. Niet een echt houvast, omdat er veel van zulke huizen zijn (geweest). Maar het zou best een ouderlijk huis kunnen zijn van de bruid of bruidegom. Qua tijd schat ik in dat het in het eerste kwart van de

negentiende eeuw moet zijn geweest. Er is verder totaal geen info over dit beeld. Die was misschien wel verstrekt maar is dan verloren gegaan helaas. Wie kan iets melden over deze foto of herkent iemand daarop. Mogelijk kan dan een verband gelegd worden.

Een woning die hoogstwaarschijnlijk is gebruikt als winkel. Waar nu een etalage is te zien, zal vermoedelijk een raamkozijn zoals de andere hebben gezeten. Graag opgave van de locatie en de mogelijke nering of bewoners.

U kunt uw reactie op verschillende manieren doorgeven:

- Kom langs op de openingstijden van Ons Heem (daar kan men uw reactie noteren).
- Stop een briefje in de brievenbus van Ons Heem.
- Stuur een mail naar jent.korpersoek@ziggo.nl
- Neem telefonisch contact met mij op: 06-18723111.

Ik ben benieuwd.

Jan Korpershoek.

Waar is dit en waar was dat?

Waar was dat?

Nou, dat viel niet mee deze keer. Ik kreeg maar één goed antwoord. Bij nader inzien is het ook wel moeilijk. Je moet echt uit het Sprangse pad komen om kans te hebben dat mannetje te zien klimmen. Het klimt tegen de regenpijp omhoog in de tuin van Van der Duinstraat 60. Dus je oog moet daar maar net op vallen. Je moet al goed doorhebben dat er een tuin is. Laat staan die regenpijp met dat grappige manneke. Maar de speurder van onze vereniging, Nico Wittebol, had dat toch als enige gezien.

Nico, voor de zoveelste keer gefeliciteerd en het flesje wijn wordt door Netty bezorgd.

Waar is dit?

We maken het deze keer weer wat makkelijker. We zijn in Vrijhoeve aanbeland. En in het buitengebied van deze kern. Dat is hopelijk wel te zien.

Als u weet waar dit is, geef dan het huisnummer van het huis tegenover dit voorwerp door.

Bel uw oplossing door naar de redactie van Het Kustersluik, p.a. Netty Waarts, tel. 0416-312210 of stuur een e-mailtje naar nwaarts@home.nl, onder vermelding van 'oplossing puzzel 16.1'.

En vergeet niet uw adres te vermelden.

Onder de goede oplossers wordt een fles wijn verloot.

Ad Wagemakers

Noodwoningen

Na de Tweede Wereldoorlog werd de woningnood verholpen door noodwoningen te bouwen. In Sprang-Capelle stonden op verschillende plaatsen lange tijd van die woningen. Op bijgaande foto ziet u zo'n noodwoning staan.

Ik wil over die noodwoningen een stuk schrijven in Bruggeske. De woningen vielen op door hun eenvoud.

Maar waar stonden ze precies in ons dorp? En hoeveel waren er in totaal? Wellicht zijn er nog mensen die er in gewoond hebben. Hoe was dat om in zo'n woning te leven?

Wat waren de afmetingen en hoe was de indeling?

Hoe lang stonden die woningen er? Was de gemeente eigenaar? Hoe hoog was de huur?

Heeft iemand nog foto's van de noodwoningen, zowel van de buitenkant als de binnenkant?

Ik ben zeer nieuwsgierig naar uw reacties.

Wie kent ze?

Nog even terug naar de foto van de wandelclub uit de vorige twee Kosterluiken. Mevrouw Treffers van de Tolweg wist nog een paar namen:

- 16. Jannie van Tilborg,
- 22. Tonnie Rijken,
- 26. Sjaan Sprangers.

Hartelijk dank! Met vereende krachten zijn bijna alle namen bekend.

Maar we hebben weer een mooie foto met een fraai gezelschap.

Kent u nog de tijd dat 65-plussers 'ouden van dagen' werden genoemd? Daarna kwam de tijd van de 'bejaarden'. Beide woorden worden niet meer als prettig ervaren. We praten nu over senioren. En de leeftijd is ook flink omhooggegaan.

Maar uit die tijd van 'ouden van dagen' werd er niet minder goed voor deze mensen gezorgd.

In Sprang-Capelle was er zelfs een comité dat uitstapjes organiseerde. Dat comité organiseerde jaarlijks een uitstapje naar verschillende plaatsen of evenementen. In het begin was het vervoer geregeld met personenauto's. Bij thuiskomst van de groep verwelkomden de muziekverenigingen 'Kunst na Arbeid' en 'Sirena' de stoet auto's. Later werden de auto's vervangen door bussen.

Maar het uitstapje blijft, al meer dan 70 jaar!

Wij zijn nieuwsgierig naar de namen van het comité op de foto hieronder.

Laat het mij weten via telefoon: 0416-277386 of e-mail koos@heemkundesprangcapelle.nl. Het liefst per mail, dan heb ik alle gegevens op papier.